

Erkki Markkanen

SYVÄNORO OY

50 vuotta tekstiilikauppaa

VIIPURISSA

Viipuri kauppakaupunkina

"Kangas- ja Lyhyttavarain kauppa A. Serenius" v. 1926

A. Syvänoron Oy vuonna 1935

Sodan vuodet

Jyväskylään

Viipuriin

SYVÄNORO OY

50 vuotta tekstiilikauppaa

VIIPURISSA

Viipuri kauppa-kaupunkina

Viipuri oli halki vuosisatojen Suomen kansainvälinen kaupunki. Viime vuosisadan lopulla siellä olivat maan suurimmat ja tunnetuimmat kauppa-liikkeet ja huomattava määrä teollisuuslaitoksia. Ennen 1890-lukua Viipurin liike-elämää hallitsivat saksalais-ruotsalais- ja venäläisperäiset kauppiassuvut. Kielellistä ja sivistyksellistä herätystyötä Viipurissa oli tehty jo 1800-luvun alusta, mutta vasta 1890-luvulla syntyivät ensimmäiset tunnetut likeyritykset. Tunnetuimmat uusista tulokkaista kaupan alalla olivat P.J. Pesonen ja tukkuliike Häkli, Lallukka ja Kump. Kumpainenkin liike oli aloittanut pienenä sekatavarakauppana, mutta vuosisadan vaihteessa ne olivat jo huomattavia tukkuliikkeitä.

Ensimmäiset yrittäjät rohkaisivat muitakin. Lisäksi Viipurin suomalaiset liikemiehet erityisesti Jaakko Häkli ja Juho Lallukka ajoivat määrätietoisesti suomalaisuuspolitiikkaa Viipurissa, mikä helpotti myös maistraatissa anottujen suomalaisten kauppapapereiden saantia. Ensimmäiset suomalaiset liikkeet ottivat päämääräkseen kotimaisen kauppia- ja liikemiesluokan kasvattamisen. Viime vuosisadan lopulla alkoi pääomatilanne helpottua, ja muutaman vuosikymmenen kuluessa kasvoi kotimainen liikemies- ja kauppiaskunta Viipurissa moninkertaiseksi. Varhaisimpaan suomalaiseen liikemiespolveen kuului miltei poikkeuksetta "juoksupojasta johtajaksi" -kaari. Oppi hankittiin vähitellen liikkeessä alkutehtävistä lähtien, oppia saatettiin lisätä koulussa tai kurseilla ja lopulta perustettiin oma liike. Tällaisia viipurilaisia, myöhemmin muualle Suomeen siirtyneitä yritysten omistajia ja johtajia on lukuisia. Viipurissa eli poikkeuksellinen kaupan ilmapiiri: vuosisataiset perinteet, vilkas karjalaismieli ja hyvä liikenteellinen asema.

Viipuriin liittyi lukematon määrä erilaisia liikehistorioita. Suurliikkeiden vakaata menestystä, menestyneen epäonnistumista ja varsin runsaasti tapauksia, jossa tyhjältä aloittaneet ovat luoneet vakaavaraisia liikkeitä. Yrittäjiä Viipurissa oli paljon, menestyneitäkin runsaanlaisesti. 1920- ja 1930-luvuilla suomalaiset liikemiehet olivat jo enemmistönä. Toisen maailmansodan jälkeen haikautui ympäri Suomen viipurilaisia yrittäjiä, jotka toivat mukanaan rutinoitua liikemieskokemusta. Alja ja Arttur Sereniuksen (Syvänoron vuodesta 1935) liik-

"Kangas- ja Lyhyttavarain kauppa A. Serenius" v. 1926

Maaseudun nuorisolla oli vielä ensimmäisen maailmansodan jälkeen hyvin niukat ammatinvalinnan mahdollisuudet. Talollisen lapsista yleensä vanhin poika peri talon, muut saivat etsiä maatyötä tai hakeutua muualle. Tilattomien lapsilla oli sama tilanne: maaseutu ei tahtonut enää työllistää siellä elävää väestöä kokonaisuudessaan. Kauppiaan ammatti oli ollut 1800-luvun puolivälistä lähtien monen haaveammatti, alalle yrittäneitä nuorukaisia oli maassa lukemattomia, menestyneitä oleellisesti niukemmin. Arttur Serenius tuli Ruotsinpyhtäältä Viipuriin Starckjohanin suureen liikkeeseen hevostamiseksi heti maailmansodan päätyttyä vuonna 1920. On ehkä liioiteltua puhua seitsentoista vuottaan päätöksestä kauppiaaksi ryhtymisestä, mutta sellainenkin ajatus tuntui kiehtovalta. Lisää vakavuutta liikemiesuran suunnittelu sai vuonna 1925 kauppias P.J. Pesosen varastomiehen mielessä.

Varastomies Arttur Serenius ja Alja o.s. Virtanen avioituivat vuonna 1925 ja tällöin suunnitelmat oman liikkeen perustamisesta kiteytyivät lopullisesti. Alja Syvänoron oli ammatiltaan kutoja, perhe hankki kutomakoneen ja 10. maaliskuuta 1926 Viipurin maistraatti vastaanotti elinkeinoilmoituksen, josta ilmeni, että Tiiliruukin esikaupungissa Rajakatu 33:ssa aloitti toimintansa Kangas- ja lyhyttavarain kauppa A. Serenius.

Alku poikkesi tavanomaisesta liikkeen perustamisesta sikäli, ettei kummallakaan perustajalla ollut minkäänlaista kauppakokemusta. Yleensä tähän aikaan kauppa- ja kirjuri eli "puukhollarit" perustivat liikeyritykset. Alkuperäis-omaa ei ollut, jos kohta ei paljon velkaakaan, lukuun ottamatta ystävän antamaa 1 500 mk:n "vipppiä".

Liikkeen perustajat Alja ja Arttur Syvänoron (v. 1935 Serenius). Kuva on liikkeen perustamisen ajalta eli vuodelta 1926

Liikehuoneen kalusto rakennettiin laudasta ja pahvista, vähäinen alkuvarasto laitettiin asianmukaisesti näkyville ja yksi ehkäpä tyyppilliseksi katsottava nienliike alkoi odottaa asiakkaitaan.

Liikkeessä oli myytävänä lankoja, villakudoksia ja kankaita. Alkukuukausien myynti oli vähäistä, mutta syksyn tullen kutomatuotteiden kysyntä vilkastui ja niistä alkoi muodostua liikkeen erikoistumisala. Mainostusta ei juuri käytetty, asiakaspiiri muodostui lähiympäristön tarvitsijoista. Tavaraa ostettiin pienistä liikkeistä, jotka möivät "tukuttain ja vähittäin". Uusi kutomakone hankittiin entisen lisäksi ja kun omistajat suunnittelivat liiketoiminnan laajentamista, lähti Arttur Serenius kauppakouluun, jonka jälkeen hän suoritti myös kauppaopiston. Ensimmäiset vuodet kartuttivat pääomaa ja käytännössä saadun opin lisäksi koulutus toi perheeseen kaupankäynnin kannalta välttämätöntä teoreettista tietoa. Lähtökohdat olivat kohentuneet muutamassa vuodessa.

Vuonna 1928 kauppa käytiin jo kahdessa paikassa. Pankkilainan turvin saatettiin ostaa Karjalan esikaupungista Loikkasesta pienehkö talo, jonka yhteyteen rakennettiin liikehuone. Lisäksi vuokrattiin työhuone, jonne sijoitettiin kutomakoneet ja vastahankitut sauma- ja ompelukoneet. Liike oli edistynyt parissa vuodessa tuntuvasti. Seuraava vaihe olikin siirtyminen varsinaiseen kaupunkiin lukuisten suur- ja pienliikkeiden piiriin, todelliseen kauppa-elämään ja kovaan kilpailuun. Vuonna 1931 avasi Kangas ja Lyhyttavarainkauppa A. Serenius myymälän uudessa rakennuksessa Pellervonkatu 11:ssä. Tiiliruukin myymälä lopetettiin ja kun Pellervonkadun myymälä menestyi erinomaisesti, myytiin kiinteistöt Loikkasessa v. 1934. Liike oli siirtynyt Viipuriin, vanhaan perinteiseen kauppa- ja kirjuriin. Pellervonkadun myymälä oli tosin syrjässä, ja jotkut epäilivät sen menestymistä, —kuitenkin turhaan. Huolimatta ankarasta pula-ajasta kasvoi Pellervonkadun myymälän myynti. Vuonna 1932 myynti oli runsaat 370 000 mk ja vuonna 1934 jo hieman yli 1 518 000 mk.

Liikkeen toiminta laajeni tuntuvasti 1930-luvun alussa. Pellervonkadun myymälää piti laajentaa pariinkin kertaan. Pahin lamakauden vaihe maassamme sivuutettiin jo vuoden 1932 tienoolla, minkä jälkeen seurasi useita hyviä liikevuosia. Liikkeen asiakaspiiri kasvoi. Tähän vaikutti osaltaan poikkeuksellinen hinnoitteluperiaate. Liike otti käyttöön kiinteät hinnat, mikä oli täysin uutta Viipurissa ja muuallakin, sillä tinkiminen oli ajan tapa ja se katsottiin kaupantekoon kuuluvaksi. Tavarat oli hinnoiteltu mahdollisimman huokeiksi ja vaikka menettely ensin oudoksutti asiakkaita, alkoi se pian saada suosiota osakseen. Liikkeen maksuvalmius ja voitto kasvoivat näinä vuosina koko ajan.

Suuret tukkuliikkeet hyväksyivät Syvänoron liikkeen asiakkaakseen. Tavarat ostettiin aluksi Savo-Karjalan Lyhyttavara-nimisestä tukkuliikkeestä. Myöhemmin ostopaikkana oli Savo-Karjalan Tukku-liike. Pellervonkadun myymälässä kävivät myös helsinkiläisten ja turkulaisten tukkuliikkeiden sekä pikkutehtaiden edustajat.

Vuonna 1934 Arttur Syvänoron teki Savo-Karjalan Tukku-liikkeen stipendin turvin opintomatkan Lontoon, Pariisiin ja Berliiniin. Matkan kokemukset antoivat virikkeen uudenlaiseen myymäläjärjestykseen. Viipurissa liike siirtyi esittelymyymäläkäytäntöön. Myyntipöydät poistettiin ja asiakkaat saattoivat tutustua tarjolla olleisiin kankaisiin ja kudonnaisiin omin päinsä. Tämä oli uutta viinurilaisillekin.

Liikkeessä otettiin käyttöön uusi myymäläjärjestys 1930-luvun puolivälissä. Ostajat pääsivät välittömästi tutkimaan ja arvioimaan haluamiaan kangas- ja lankalaatua.

A. Syvänoron Oy vuonna 1935

Pula-ajan jälkeen kolmikymmenluku oli kaupankäynnille suotuisaa aikaa. Tukkuliikkeiden alennukset olivat edulliset, verot verraten pienet ja tavarankäynti vilkasta. Vuonna 1935 muutettiin liike osakeyhtiöksi. Omistajan nimenmuutoksen vuoksi tuli yhtiöstä A. Syvänoron Oy. Osakepääoma oli aluksi 200 000 mk, mutta sen jälkeen sitä on nostettu useita kertoja. Yhtiö oli ns. perheyhtiö.

Pellervonkadun myymälän myynti oli noussut 1930-luvun puolivälin jälkeen jo 3,5 miljoonaan markkaan. Kun rahan arvo oli kutakuinkin vakaa, oli myynti noussut kuudessa vuodessa noin kuusinkertaiseksi. Tämän vuoksi liikkeen johto päätti yrittää entistä laajemmissa tiloissa. Vuonna 1938 liike muutti vasta valmistuneeseen PYP:n taloon Torkkelinkadulle. Uusi liike oli Viipurinkin oloihin katsoen varsin suuri. Myymäläpinta-alaa oli yli 500 m², toiseen kerrokseen pääsi liukuportailta —uutuus aikanaan— ja myymälässä oli suuret näyteikkunat. Ns. heijastumaton ikkuna oli harvinaisuus koko maassa. Tietoja voitiin välittää eri osastojen välillä puhelimitse ja Viipurin kuululla liikekadulla sijaitseva myymälä alkoi muistuttaa tekstiilitavarataloa.

Syvänoron liike muutti vuonna 1938 uuteen toimipaikkaan Torkkelinkadulle. Yhdyspankin taloon. Liikkeen käytössä oli myymäläpinta-alaa noin 500 m².

Liikkeen perustaja ja johtaja Arttur Syvänoron oli v. 1936 perustetun Tekstiili-kauppiaiden Liiton perustajajäsen ja sen hallituksen jäsen vuosikymmenet.

Ulkomaiset edustajat olivat jo tuttuja talossa. Kööpenhaminalainen Holger Petersen, hampurilainen Wm Klöpfer, berliiniläinen Worrman & Co ja varsovalainen Tawarzystwo Zakladow Zyrandevski lähettivät jatkuvasti tarjouksensa viipurilaiselle tekstiili- ja kangasliikkeelle. Torkkelinkadun myymälästä ostivat viipurilaiset naiset pumpuliset, villaiset ja silkiset sukkansa. Sekä miesten että naisten alusasut olivat talvisaikaan etupäässä flanellia. Miehet hakivat liikkeestä työpaidaksi kauluksettoman ginghampaidan ja juhlapaidaksi sefiiristä tehdyn irtokauluspaidan. Villatrikootuotteet muodostivat tärkeän myynnin alan. Suureksi osaksi niitä valmistettiin käsikutomakoneella. Liikkeellä oli parikymmentä alihankkijaa tähän aikaan. Uusi liike oli suosittu. Myynti nousi pian yli viiden miljoonan markan ja vuonna 1939 lopetettiin Pellervonkadun myymälä. Liikkeessä oli henkilökuntaa tähän aikaan yli 40 henkeä.

Maailman muutokset alkoivat näkyä liike-elämässä jo vuonna 1938. Mainittuna vuonna eräs Syvänoron myyjättäristä pyysi johtajaa ja rouvaa pistäytymään myymälässä. Kun nämä ennättivät ovelle, ilmoitti myyjättär, että he voisivat poistua. Tätä ihmeteltiin, mutta myyjättär kävi ilmoittamassa kaupat tehtyään, että pari saksalaista ostajaa halusi varmistua etteivät omistajat olleet juutalaisia.

Normaalin elämän Viipurissa ja koko Suomessa katkaisi marraskuun viimeisenä päivänä 1939 alkanut talvisota. Mainittuna päivänä Viipuria pommitettiin. Viipurilaiset eivät kuitenkaan säikähtäneet vähästä ja seuraavina päivinä palattiin ikään kuin tavanomaiseen päivaelämään. Pommitukset alkoivat ja muuttaman päivän kuluttua kaupunkia alettiin tyhjentää. Evakuointijunat lähtivät Viipurista ympäri Suomen. Ensimmäisen viikon aikana poistui kaupungista noin 60 000 henkeä. Tyhjennystä jatkui joulukuun ajan ja se kiihtyi vuoden 1940 tammikuussa.

Liike-elämä lamaantui osittain. A. Syvänoron Oy pyrki jatkamaan toimintaansa, vaikka esimerkiksi liikkeen henkilökunta oli vähentynyt viiteentoista joulukuun aikana. Myymälää pidettiin auki jatkuvasti. Se tosin avattiin usein vasta klo 16:n tienoissa, koska pommitukset tapahtuivat päiväsaikaan. Viipurista lähtöön alettiin jo valmistautua ja varastoa lähetettiin Jyväskylään joulukuussa 1940. Jyväskylän valinta tuli hieman sattumalta, kun sinne saatiin varastotilaa ja kuljetus. Lisäksi sisämaan kaupunki tuntui olevan riittävän kaukana rintamalinjoista.

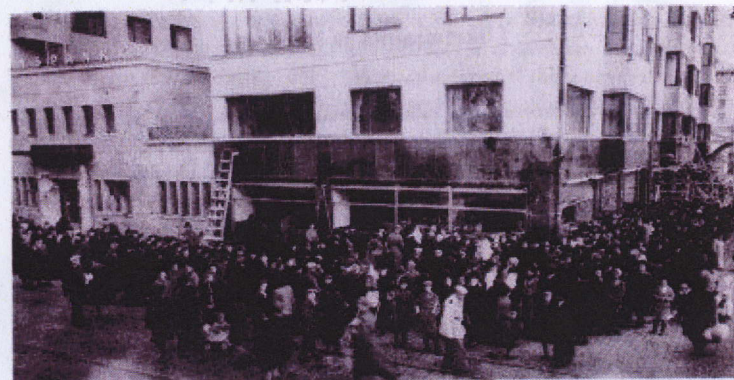
Liikkeen henkilökunta Viipurissa väheni muuttojen vuoksi jatkuvasti. Tammikuun lopulla oli vajaat kymmenen henkeä työssä. Ostajina olivat etupäässä rintamamiehet ja lotat, sillä siviiliväestö oli jo suurimmaksi osaksi poistunut kaupungista. Helmikuun 18. päivänä tuli lopullinen pommi-isku Viipuriin ja kaikkien oli lähdettävä. Tuona päivänä vasta poistuivat viimeiset myyjättäret Viipurista. Nyt oli matkattava jalan 50 km Simolan asemalle, josta junakyyti kohti Jyväskylää saattoi alkaa; liikkeen varasto jäi Viipuriin.

Sodan vuodet Jyväskylään

Jyväskylään oli tammikuuhun mennessä saapunut runsaanlainen varasto, joka oli sijoitettu Vapaudenkatu 79:ään. Vielä täälläkin pommit olivat uhkana, sillä Jyväskylän pommituksissa varaston viereen pudonnut lataus pölläytti lunta ja rapaa kankaiden sekaan, mutta suurempaa vahinkoa ei kuitenkaan sattunut. Tammikuussa liike avasi lyhyttavara- ja alusvaatemyyvälän Kauppakatu 20:ssä. Hieman myöhemmin avattiin myös kangasmyyvälä Kauppakadulla. Myymälät oli tarkoitettu väliaikaisiksi, sillä paluusta Viipuriin oltiin vielä varmoja. Yritysjohdon ajatukset muuttuivat, kun rauhanehdot tulivat tietoon. Johtokunta päätti, että liike jää Jyväskylään. Välittömästi vuokrattiin Väinönkatu 32:sta kolme liikehuoneistoa liiketiloiksi. Sota-ajasta huolimatta kysyntä oli runsas ja Jyväskylässä toimi nyt uusi kangastavaramyyliike, A. Syvänoron Oy.

Viipuriin

Ensimmäiset kauppaliikkeet Viipurissa avasivat ovensa uudelleen loppukeuhalla 1942. Paluu kaupunkiin alkoi. Syvänoron liike palasi tuttuun kaupunkiin vieläpä samaan huoneistoonkin, josta oli runsaat kaksi vuotta aikaisemmin

Syyskesällä 1942 syntyi Viipurissa jonotuksen ennätys. Näin lehdet väittivät. Syvänoron liike avattiin ja tavarapulan vuoksi sitkeimmät jonottivat jopa 12 tuntia. Liiketalo oli vaurioitunut sodassa ja kunnostettu uudelleen tulipalon jälkeen.

lähtenyt. Huoneisto, joka oli väliajankin ollut kauppana, korjattiin ja myynti-työ aloitettiin tosin puutteellisissa olosuhteissa. Kysyntää oli, mutta kaikkea ei ollut tarjolla. Syvänoron liikkeen avaamisen yhteydessä syntyi kaupungissa uusi ennätys. "Viipurissa lyötiin eilen kaikki tähänastiset jonotusennätykset. Ja voidaan sanoa, että täällä saavutettiin ennätys, jollaiseen tuskin koskaan on päästy missään muualla maassamme: joukko ihmisiä näet seisoi yli 12 tuntia jonossa, mutta silti eivät ehtineet ovelle saakka ennen myymälän sulkemista... Jonotuksen aiheutti A. Syvänoron kangastavaramyyvälän avaaminen". Karjala-lehti kertoi viipurilaisten tulleen tunnetun ja hyvässä maineessa olevan liikkeen edustalle odottamaan 2 ja 3 välillä yöllä löytääkseen kankaita, joista alkoi olla jo pulaa. Kysynnän ja tarjonnan lait olivat hieman poikkeukselliset ja silloin ihmismieli yleensä keksii keinoja asioiden hoitamiseksi. Kun liikkeen johtaja pyysi jonoa valvovaa poliisia päästämään sisään äitejä, joilla oli lapsi sylissään, joutui eräs myyjätär kohta toteamaan, ettei hän tuntenut erään pienokaisen äitiä, mutta lapsi oli jo kolmatta kertaa myymälässä. Posteljooni päästettiin luonnollisesti heti sisään ja hän tekikin ostoksensa ja ilmoitti postia tiedusteltaessa, ettei hän ollut tämän piirin postimies, mutta vakuutti, että oikeakin kyllä saapuisi varmaan pian.

Tavarapulasta huolimatta myynti oli vilkasta. Ulkomaista tavaraa hankittiin etupäässä saksalaisista liikkeistä, sillä yhteydet muihin maihin olivat luonnollisesti katkenneet. Viipurissa liike ennätti toimia vajaat kaksi vuotta, kun jälkeen oli lähtö edessä. Kesäkuussa 1944 sotilasauto toi liikkeen varaston uudelleen Jyväskylään, myymälään, jota täällä oli pidetty toiminnassa koko ajan. Toimipaikka ja asiakaspiiri oli menetetty. Varastot hupenivat olemattomiin ja inflaatio viimeisteli liiketappiota. Alkoi säännöstelyn aika.

JYVÄSKYLÄSSÄ VUODESTA 1944

Liiketoiminta ja liikkeet

Syvänoro Oy sai korvauksen tuhoutuneesta omaisuudesta ja toiminta alkoi Jyväskylässä. Liikkeen johtaja totesikin eräässä puheessaan, että karjalaiset ovat valmiita toimimaan vointinsa mukaan asuinpaikkakuntansa hyväksi. Alkuvuodet olivat Jyväskylässä tavarapulan aikaa. Kysyntää olisi ollut, mutta myytävä oli etsittävä tehtaista ja tukkuliikkeistä. Säännöstelyn alaisten tavaroiden saamisen ehdoksi tavarantoimittajat asettivat joskus vapaiden tavaroiden ostot. 1950-luvulla helpottui tavaranhankinta, mutta säännöstelyä eli ns. korttiaikaa jatkui 1950-luvun puoliväliin saakka.

Myynti kasvoi koko ajan. Ensimmäisen toimintavuoden (1945) myynti oli noin 7,5 miljoonaa markkaa ja 1950-luvun alussa se oli yli 88 miljoonaa markkaa. Yhtiöllä on ollut useita toimipaikkoja Jyväskylässä. Vuonna 1947 ostettiin vaatetusliike Kauppakadulta. Vuonna 1948 alkoi merkittävä vaihe liikkeen historiassa. Liikkeen johto hankki tontin Väinönkatu 30:stä. Kun tontti tuli parin vuoden kuluttua kokonaisuudessaan osakeyhtiön haltuun, aloitettiin välittömästi liiketalon rakentaminen. Vuonna 1951 valmistui sitten 8700 m²:n rakennus, josta myymälätilaa oli runsaat 400 m². Liike avattiin uusissa tiloissa. Uutta oli myymäläjärjestys. Liikettä kutsuttiin "puolittaiseksi itsepalvelumyymäläksi" ja erityisesti mainittiin lehdistössä, että ostaja pääsi uudessa liikkeessä "välittömästi kosketukseen tavarankanssa". Kangasliikkeen uusi myymäläjärjestys ja tavaroiden esillepano saivat tehokkuutensa vuoksi kiitosta alan ammattilehdissäkin. Nyt alettiin puhua jyvaskyläläisestä kangastavarain suurmyymälästä. Kun liike avattiin, jonotettiin tavarapulan aikana liikkeen edessä kuten aikoinaan Viipurissa, joskin tällä kertaa jono oli vain muutaman kymmenen metrin pitkä. Myymälätila laajennettiin toiseen kerrokseen vuonna 1958.

Sivuliikkeitä Syvänoro Oy kokeili 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa. Kauppakatu 2:ssa avattiin myymälä vuonna 1966. Sivumyymälän tuotto oli vähäistä, mutta toimintaa jatkettiin "hyvän palvelun periaatteen" vuoksi vuoteen 1973 saakka. Kohonneet palkka- ja sosiaalikulut nousivat pienessä sivumyymälässä niin korkeiksi, että kannattavuus oli kyseenalaista. Lohikoskella avattiin vuonna 1970 sivumyymälä. Lähiön asukkaat kiittelivätkin palvelupisteen tuloa, mutta pian liikkeen johto huomasi, että sivumyymälästä ostettiin vain sukkia, alusvaatteita ja ompelutarvikkeita ja muut ostot suoritettiin keskustassa. Myymälä lopetettiin vuonna 1972.

Vuonna 1968 annettiin uusi laki elinkeinotulon verottamisesta. Se rajoitti varastojen aliarvostuksen 50:een prosenttiin. Mikäli aliarvostus oli suurempi, voitiin ylimenevä osa siirtää liiketoiminnan kehittämisrahastoon, joka eräin ehdoin voitiin määrääjän kuluessa siirtää omiin pääomiin. Kun kehitysrahastoa voitiin mm. käyttää liikkeen rakennustoimintaan, laajennettiin rakennusta li-

säsiivellä ja näin saatiin uutta myymälätilaa 900 m² ja lisäksi varasto- ja autotallitiloja. Samalla saatiin kaivatut liukuportaat ja tavarahissi. Liiketoiminnan kehittämisrahasto käytettiin näin kokonaisuudessaan rakennuskustannuksiin ja siirrettiin vararahastoon. Kaikki sivumyymälät lopetettiin tämän tilanlaajennuksen jälkeen.

Syvänoro Oy:n henkilökunta vuonna 1976

Henkilökuntaa Syvänoro Oy:llä oli 1960-luvun alussa viitisenkymmentä. Tällä hetkellä yhtiön palveluksessa on 38 henkeä. Keskimääräinen palvelusaika on 7 vuotta. Liike on pyrkinyt kouluttamaan henkilökuntansa itse, ja yksi myymälätoiminnan koulutuksen periaate on, että vanhempi ja kokenempi kouluttaa nuoremman tehtäviinsä.

Liikkeen johdossa on ollut vuonna 1966 kauppaneuvoksen arvonimen saanut Arttur Syvänoro. Ostotehtäviä on hoitanut Alja Syvänoro ja kiinteistöjä perheen poika Seppo Syvänoro. Vuodesta 1965 on yhtiön toimitusjohtajana ollut perustajaperheen miniä Marjatta Syvänoro, ja johtokunnan puheenjohtajana Arttur Syvänoro. Sekä liike että sen omistajat ovat tehneet lukuisia lahjoituksia. Huomattavimmat lahjoitusten saajat ovat olleet Tekstiilikauppiaiden Liitto, Keski-Suomen Henkisen Maanpuolustuksen Liitto, Kulttuurirahaston Keski-Suomen rahasto. Liikkeen omistajat lahjoittivat 1960-luvun alussa Jyväskylän Seudun Invalidity-yhdistykselle kuntoutus- ja virkistystiloiksi Metsäranta-nimisen tilan rakennuksineen.

Tekstiiliikka ennen ja nyt

Kaupankäyntitavat ovat muuttuneet viidessäkymmenessä vuodessa. Tavara hankitaan suureksi osaksi tehtailta suoraan. Myyntikauden lopulla myymättä jääneitä eriä ei enää voi vaivatta myydä täydellä hinnalla uuden kauden alkaessa. Ihmiset seuraavat tarkasti muotia.

Liikkeen perustamisen aikaan myyntipalkkiot olivat nykyistä tuntuvasti pienempiä, yleensä oli noin 16 % myyntihinnasta, mutta esimerkiksi pellavatuotteita myytiin 10 %:n myyntipalkkiolla. Vastaavasti kustannukset olivat oleellisesti vähäisemmät. Palkat ja vuokrat olivat suhteellisesti alhaisempia ja verotus olennaisesti lievempää. Sosiaalikulannukset olivat tuntemattomia ennen 1940-lukua.

Huomattavin muutos ovat kuitenkin ehkä olleet ostajien kasvaneet vaatimukset tavaroiden laadun ja muodin suhteen. Vaatimukset muuttuvat nopeasti. Vuosisadan alussa ei housujen lahkeen leveys vaihdellut vuosittain eivätkä tietynä aikana muodissa olleet tietyt värit. Nykyisin ostaja ja myyntityö on tarkkaa ja vaatii jatkuvaa tilanteiden seuraamista. Kankaisiin ja villalankoihin erikoistunut Syvänoron liike on jyvaskyläisten tekstiilitavaratalo.

Koko liiketoimintansa ajan on kauppaneuvos Arttur Syvänoron tähdentänyt, että liikkeessä pitää olla aina jotain erikoista. Liikkeen vaiheita kuvattaessa ei voi jättää mainitsematta kautta maan tunnettua erikoisuutta, nimittäin Suomen sulavakielisintä papukaijaa Lora, joka teki toistakymmentä vuotta liikettä tunnetuksi Jyväskylässä sekä radiossa ja lehdistössä yli maan.

Lähteitä:

Arkistolähteet:

- A. Syvänoron Oy:n arkisto
- Liikkeen 20-, 25-, 30- ja 40-vuotiskertomukset
- Kauppaneuvos Arttur Syvänoron muistiinpanot

Kirjallisuuslähteitä

- Brummer, O. J., Teollisuuden- ja liikkeenharjoittajien Seura Pamaus. Viipuri 1944.
- Ora, Yrjö, Liike-elämä. Viipurin kirja. Pieksämäki 1958.
- Viitanen, Eero, Sotien Viipuri I. Viipurin kirja. Pieksämäki 1958.
- Parikka, Eino, Sotien Viipuri II. Viipurin kirja. Pieksämäki 1958.
- Siipi, Jouko, Hinnat, palkat ja elintaso 1919-1939. Itsenäisen Suomen taloushistoriaa. Porvoo 1967.
- Viipurin kauppiasyhdistys Sampo 1905-1930. Viipuri 1930.

Lehdistöä

- Karjala 1942, 1965
- Kauppalehti 1966
- Kauppias 1951, 1953
- Keskiuomalainen 1951, 1958, 1961, 1962, 1966
- Sisä-Suomi 1951
- Sisä-Suomen Ilta-lehti 1961, 1962, 1965, 1966
- Tekstiili-kauppias 1966